

DUŠEVNO OBOLELA LICA KAO ŽRTVE KRIVIČNIH DELA

Proučavanje duševno obolelih lica kao žrtava krivičnih dela do-
tiče dve oblasti društvenih problema na koje se do pre nekoliko go-
dina u nauci obraćala relativno mala pažnja. Jedna od tih grupa prob-
lema odnosi se na položaj duševnih bolesnika uopšte, koji u krivičnom
pravu i u drugim oblastima krivičnih i društvenih nauka, nije bio do-
voljno određen i nije mogao da se smatra za zadovoljavajuće rešen.
Druga grupa problema je u vezi sa žrtvom krivičnih dela, na koju su
se krivične i druge nauke do pre desetak godina malo obazirale.

Položaj duševnih bolesnika izrazitije je poboljšan tek pre neko-
liko decenija i to pre svega u okvirima medicinskog tretmana, dok u
pravnim i društvenim okvirima poboljšanje nije bilo tako izrazito.
Živimo u veku popravljavanja pravnog i društvenog položaja mnogih ka-
tegorija ljudi, koja doduše bivaju praćena i povremenim nazadovanji-
ma. Poboljšava se položaj čak i onih kategorija koje ponekad to po-
boljšanje zbog svoje relativne malobrojnosti same ne bi ni mogle da
ostvare. Uzmimo, kada je reč o kriminalitetu, samo položaj učinilaca
krivičnih dela, koji se sada može smatrati za daleko bolji nego što je
ikada bio. Poboljšanju pravnog i društvenog položaja nekih od ovak-
vih manjinskih grupa svakako da je mnogo mogla da koristi moguć-
nost da sami prikažu svoje probleme i zastupaju svoje interese. Me-
đutim, duševni bolesnici predstavljaju kategoriju ljudi koja ne samo
što ne raspolaže snagom i uticajem kojima bi poboljšavala svoj dru-
štveni i pravni položaj, nego oni čak ne raspolažu ni sposobnošću da
svoje probleme prikažu svojoj okolini i društvu. Ne može se ipak ne-
girati da se na primer sa razrađivanjem krivično pravnih instituta
neuračunljivosti i smanjene uračunljivosti, kao i sa razvijanjem prava
na odbranu u krivičnom postupku, zatim sa proširivanjem izvesnih
formi socijalnog staranja, položaj duševno obolelih lica, kada se ona
pojavljuju kao učinioci krivičnih dela, znatno poboljšao tokom posled-
njih stotinak godina. Ali ima još dosta neostvarenih a ostvarljivih pra-
va i dosta nepovoljnih odnosa gde bi položaj duševno obolelih lica tre-
balo popraviti.

Primer problema na koji je do sada u nauci, a donekle i u praksi,
obraćena vrlo mala pažnja, predstavlja položaj duševno obolelih lica
kada se ona pojavljuju kao žrtve (a ne kao učinioci) krivičnih dela.
Poboljšanje položaja učinioaca krivičnog dela ne ide uporedo sa po-
boljšanjem položaja žrtve, niti poboljšanje položaja okrivljenog mora
dovesti do poboljšanja položaja oštećenog. Tako ni popravljanja po-
ložaja duševno obolelih učinilaca krivičnih dela, do kojih je došlo to-

kom poslednjih stotina godina, nisu bila praćena popravljanjem položaja duševno obolelih žrtava krivičnih dela. Uostalom ceo kompleks problema pravnog i društvenog položaja mentalno obolelih lica zah-teva danas dalje izučavanje i pravilnije rešavanje.

Druga oblast problema koja ima značaja za obradu naše teme, a koja je počela da biva temeljnije rešavana tek pre dosta kratkog vremena odnosi se na probleme žrtve krivičnog dela, a ima i shvatanja da se ona u širem smislu odnosi, sem na žrtve zločina, i na žrtve drugih nesreća, pa i na problem ljudskog rizika ili bezbednog ljudskog života (Šeparović). Ta pitanja spadaju u takozvanu viktimologiju, to jest u jednu novu naučnu oblast koja još uvek nema sasvim jasne konture. Rađeći na svome uobličavanju, viktimologija se bavila raznim pitanjima. Tako je na primer na međunarodnim skupovima raspravljano o predmetu proučavanja viktimologije, viktimološkim klinikama, društveno privrđenim razmerama oštećenja žrtve, o nevinom prisutnom kao žrtvi, o kriminalnim parovima, o skupinama i narodima kao mogućim žrtvama, o dvojnoj ulozi iste osobe koja može biti i učinilac i žrtva, zatim o društvu i žrtvi, o naknadi štete, o sistemu državne kompenzacije žrtvama kažnjivih radnji itd. (Carić). Takođe je raspravljano o pojmu žrtve, o istraživanju zločina polazeći od žrtve, o uticaju viktimologije na krivično pravo, o pomoći žrtvi, o »deviktimizaciji«, o žrtvi viđenoj od strane učinioca, o starijim osobama kao žrtvama, o žrtvi u krivičnom postupku, o karakteristikama žrtava nasilja, o žrtvi povratniku, o žrtvama žena, o deci kao žrtvama zlostavljanjem, o kompenzaciji i restituciji žrtvi, o skupnim žrtvama, o viktimizaciji žrtava od strane društva, o viktimološkim aspektima političkog kriminaliteta itd. (Šeparović, 2).

Naše je mišljenje da će se viktimologija u budućnosti uobličiti kao skup znanja o žrtvi i to iz raznih oblasti, kao što su kriminologija, krivično pravo, krivični postupak, sociologija i druge. Međutim, duševno obolela lica, koliko nam je poznato, nisu pobudila posebno interesovanje u svim tim dosadašnjim viktimološkim istraživanjima, iako nema sumnje da se ova lica, ne samo kao učinioci krivičnih dela, nego baš kao žrtve, znatno razlikuju od duševno zdravih žrtava, a problemi duševno obolelih žrtava krivičnih dela mogu da budu potpuno specifični i značajni.

Znači da mi prilikom proučavanja duševno obolelih lica kao žrtvama zločina treba da se služimo onim saznanjima do kojih se došlo pri proučavanju položaja duševnih bolesnika, zatim onim podacima do kojih je došla viktimologija uopšte, kao i drugim podacima koji razjašnjavaju specifične probleme ovakvih lica kada se ona pojavljuju kao žrtve. Tako će nam postati jasniji problemi duševno bolesnih žrtava krivičnih dela.

Mi bismo te probleme, prelazeći sada ovde na tu užu oblast našeg razmatranja, uglavnom rasporedili u pet grupa. Prva grupa problema odnosi se na tendenciju da se postane žrtva. Druga na interakciju zločinca i njegove žrtve (Hentig), prilikom koje žrtva u izvesnom smislu oblikuje izvršioca zločina. Treća grupa problema obuhvata probleme odgovornosti za sopstvenu viktimizaciju. Četvrto su problemi gde je

duševno oboljenje žrtve posledica krivičnog dela. Peta grupa problema odnosi se na zaštitu duševnih bolesnika od krivičnih dela, na prava duševno obolele žrtve, kao i na pomoć koju joj se može pružiti. Sem toga postoje i druga pitanja iz raznih oblasti krivičnih nauka koja se odnose na duševno obolela lica kao žrtve krivičnih dela (programi, centri, nasleđe, rezultati saslušanja itd.), a koja ovde nećemo raspravljati jer bi nas zalaženje u ta posebija pitanja odvratilo od razjašnjenja suštinskih problema.

Osvrnimo se sada na prvi od istaknutih viktimoloških problema, a to je problem tendencije duševnih bolesnika da postanu žrtve krivičnog dela. Tendencija izvesnih osoba da postanu žrtve krivičnih dela uočena je još pr nego što je viktimologija počela da se uobličava u posebnu naučnu oblast. Te tendencije mogu biti kako spoljne tako i unutrašnje, odnosno mogu proisticati kako iz objektivnih situacija u kojima se pojedine osobe nalaze tako i iz nekih ličnih karakteristika žrtava. Postojanje ovih tendencija ne otklanja potpuno krivicu učinoca i ne negira značaj upoznavanja faktora koji dovode do krivičnog dela, među kojima bi i sam doprinos žrtve nastanku krivičnog dela spadao u egzogene uticaje. Kakve se tendencije najčešće javljaju i u kolikoj meri, mi za sada možemo samo da pretpostavljamo jer odgovarajuća istraživanja nisu vršena, a tamni broj kriminaliteta i žrtava takođe otežava uvid. Ovaj tamni broj neotkrivenog kriminaliteta i neregistrovanih žrtava mora da bude posebno velik kada su u pitanju duševno obolele žrtve, koje ponekad nisu sposobne da saopšte da su bile napadnute ili oštećene, a ponekad čak ni ne znaju da im se to dogodilo.

Podataka o tendenciji izvesnih osoba, a naročito o tendenciji mentalnih bolesnika da budu žrtve krivičnih dela, ipak ima ne samo u nesređenom iskustvu i proučenim pojedinačnim slučajevima (na pr. Smerđakovljeva majka u romanu Dostojevskog »Braća Karamazovi«), nego tih podataka ima i u nekim sređenim istraživanjima i pisanim radovima, koji su doduše najčešće manjeg obima. Tako je dr Krstić izvršio istraživanje žrtava shizofrenog homicida, gde je pošao od uzorka od pedeset shizofrenih ubica, ali je došao do izvesnih zaključaka i o duševno obolelim žrtvama. Postojala je tu i jedna grupa žrtava koje su, kao i ubice, bile duševno devijantne. O tim žrtvama dr Krstić kaže: »Podaci iz analiziranog materijala ukazuju da je u ovoj kategoriji bilo dve žrtve koje su bolovale od epilepsije, a jedno lice je bolovalo od shizofrenije i četiri puta je lečeno u psihijatrijskoj bolnici. U materijalu je bila i jedna žrtva zaostala u duševnom razvoju na nivou imbecila... žrtve koje su pokazivale kverulantske osobine, odnosno sklonosti parničanju, tužakanju i suđenju... Ovakvih žrtava je bilo četiri« (Krstić, str. 278, 279). Ovi podaci ukazuju na to da među žrtvama krivičnih dela ima takvih koje su duševno obolele, što bi moglo da ukazuje i na postojanje tendencije ovakvih lica da postanu žrtve zločina. Međutim, podaci o duševno obolelim žrtvama duševno zdravih zločinaca za sada su još uvek nedovoljni.

Tendencije duševnih bolesnika da postanu žrtve raznih krivičnih dela mogu proizilaziti znatnim delom baš iz njihove duševne bolesti ili poremećaja. Mentalno oboljenje se smatra za takav onesposobljavajući

poremećaj, koji se karakteriše ozbiljnim neuspjehom u snalaženju (Inglis i Inglis, str. 283). Tako su onda tendencije ovakvih nesnalažljivih lica ka viktimizaciji dosta izrazite. Duševni bolesnici upućeni su na bliskost i pomoć drugih ljudi, te u toj svojoj bespomoćnosti mogu postati žrtve ove svoje okoline. Ukoliko se pak kod njih javlja težnja za samoćom i izolacijom, tada to može biti jako naglašeno, i oni postaju lake žrtve eventualnih zločinaca. Duševni bolesnici često imaju neuobičajene reakcije, neodgovarajući način ponašanja, izazivaju druge ili su agresivni ili su neumereni u svojim prohtevima, pa sve to može pružiti povode i izazivati eventualne učinioce da na štetu tih takvih duševnih bolesnika izvrše neko krivično delo. Psihički obolela lica mogu se odlikovati i svojom neotpornošću i bespomoćnošću tako da oni koji su se odlučili da ih napadnu ili ugroze mogu lakše da ostvare svoju odluku da ovakva neotporna i bespomoćna lica učine žrtvom svoga krivičnog dela. Nemogućnost duševno obolele žrtve da dovoljno doprinese naknadnom progonu učinioca krivičnog dela takođe može duševnog bolesnika činiti privlačnim da se prema njemu izvrši krivično delo. Sve to znači da kod duševnih bolesnika postoji tendencija da budu žrtve krivičnog dela koja je, kako u pogledu krivičnih dela protiv ličnosti, tako i u pogledu krivičnih dela protiv imovine, naglašenija nego kod većine drugih kategorija žrtava.

Druga grupa problema na koju smo ovde želeli da se osvrnemo odnosi se na interakciju između zločinca i njegove žrtve prilikom koje žrtva u izvesnom smislu oblikuje učinioca zločina. Možda bismo ovde mogli da počnemo prikaz podelom žrtava koje su duševni bolesnici na one koje se poznaju i na one koje se ne poznaju sa učiniocem krivičnog dela. Među onim učiniocima koji se poznaju sa žrtvom pojavljuju se razni srodnici, susedi, saradnici, drugovi iz nekog kontakta, ili mogu biti u nekom drugom poznaničkom odnosu. U slučaju ovakvog uzajamnog poznavanja sa učiniocem krivičnog dela za tu vrstu žrtava bilo bi karakteristično da učinilac po pravilu zna da ona nije duševno normalna i da normalno ne rasuđuje i ne odlučuje. S druge strane poznanički odnos pretpostavlja i veće trajanje interakcije koja je prethodila krivičnom delu i mogla uticati da do njega dođe, nego što takva interakcija traje u slučajevima kada do zločina dođe nad duševno bolesnom žrtvom koja se nije poznavala sa zločincem. To što poznanik zna da je njegova buduća žrtva duševno obolela može ponekada uticati da on baš zbog njene bolesti želi da je odstrani ubistvom, da krivičnim delima protiv ličnosti navede takvu osobu koju smatra za nerazumnu da se ona ponaša na način koji odgovara učiniocu, da učinilac želi da iskoristi nesposobnost žrtve te da na njenu štetu učini krivično delo protiv imovine i uopšte da se učinilac vršeći razna krivična dela drukčije ponaša prema duševno nenormalnoj nego prema duševno normalnoj žrtvi. Možemo još pretpostaviti da kod poznaničkog odnosa učinioca i žrtve između njih pre krivičnog dela kontakti traju izvesno vreme, pa to omogućujući da učinilac upozna nedostatke, nesposobnosti, nesnalažljivosti, nezaštićenosti duševno obolele žrtve, a takođe i da ga žrtva izazove, iznervira, dezorijentiše i slično.

Za interakciju između učinioca i duševno obolele žrtve koji se nisu poznavali pre učinjenog krivičnog dela, moglo bi da bude karak-

teristično to da nenormalno ponašanje ovakve žrtve može dovesti do nesporazuma prilikom koga se njeni postupci i izjave cene kao da ih daju duševno zdrav čovek, pa to provocira učinioca na izvršenje zločina, sem što naravno može biti i drukčijih provokacija.

Treća oblast pitanja na koju ćemo se ovde osvrnuti jesu problemi odgovornosti duševno obolele žrtve za sopstvenu viktimizaciju. Odgovornost bi tu, kao i kod učinioca krivičnog dela, zavisila od psihičkog stanja i psihičkog odnosa prema delu, ali su u pitanju žrtvini a ne učiniočevi psihičko stanje i odnos. Prema krivično pravnim kriterijumima, prema kojima odgovornost nekoga lica za njegove postupke (a tu se prvenstveno misli na učinioca krivičnog dela) zavisi od njegove uračunljivosti, duševni bolesnik ne bi mogao da se smatra za odgovornog što je postao žrtva krivičnog dela. Njegovo psihičko stanje čini irelevantnim njegov psihički odnos prema delu i viktimizaciji. Ali ako se primeni nekakav kriterijum deljenja odgovornosti, prema kome bi odgovornost žrtve mogla da postoji utoliko ukoliko je ona svojim postupanjem umanjila odgovornost učinioca krivičnog dela, bez obzira što žrtva neće snositi krivično pravne posledice takvog svoga ponašanja, onda bi duševno obolela žrtva u nekim slučajevima mogla da bude tako kažimo uslovno odgovorna za deo ili čak i za sve što ju je snašlo. Ovo bi, s jedne strane, moglo da se desi onda kada učinilac dela nije niti je mogao da zna da ono što žrtva čini predstavlja postupke neodgovornog duševnog bolesnika. S druge strane, ako je on to znao i mogao da zna, tada se od njega očekuje da odgovarajuće prilagodi svoje ponašanje, što ipak ne znači da on na primer ne sme da se brani od napada duševnog bolesnika. Duševna bolest žrtve mogla bi onda da bude obuhvaćena svešću učinioca krivičnog dela. Ta duševna bolest žrtve mogla bi da mu oteža položaj i poveća odgovornost ukoliko je ta bolest bila faktor koji je učinilac zloupotrebio, koji ga je baš i naveo na izvršenje dela, koji je pružao mogućnost da se nanese manja šteta, da se ispolji manje bezobzirnosti, ili je to uopšte bio neki otežavajući faktor različit kod različitih krivičnih dela. Ali duševna bolest žrtve može da bude i olakšavajuća okolnost koja dovodi do smanjenja odgovornosti učinioca, čak i u ovim situacijama gde je učinilac znao za postojanje duševne bolesti. Takvi slučajevi postoje na primer ako je učinilac, imajući u vidu tu bolest, očekivao nekakvo ugrožavajuće ponašanje od strane žrtve, pa nepotrebno ovu učinio žrtvom svoga krivičnog dela protiv ličnosti; ili, ako je duševno bolesna žrtva izvanredno olakšala izvršenje krivičnog dela protiv imovine itd.

Dakle duševno obolela žrtva može u mnogim slučajevima da bude kriva ili odgovorna za sopstvenu viktimizaciju. Ali, njena odgovornost po pravilu neće biti krivično pravna, nego će moći da postoji utoliko što će uticati na smanjenje odgovornosti učinioca krivičnog dela. Tako shvaćena odgovornost žrtve može relativno često da bude posledica duševne bolesti, odnosno duševna bolest bi onda bila faktor koji je doveo do umanjenja odgovornosti učinioca krivičnog dela.

Dalja pitanja koja bi mogla da nas interesuju, i koja čine četvrtu grupu problema na koju ćemo se osvrnuti, odnose se na situaciju gde je duševno oboljenje žrtve posledica krivičnog dela. Takva oboljenja mogu da budu pre svega traumatske psihoze, koje nastaju usled po-

vreda mozga. One čak imaju i izvesno povratno dejstvo jer, izazivajući kod žrtve duboke promene ličnosti, mogu ovu da dovedu da ona vrši krivična dela, da se oda skitničanju i da postane posebno osetljiva na alkohol. Takva žrtva sa traumatskom psihozom lako se uzbuđuje i može biti sklona nasilničkim deliktima. Ako posle krivičnog dela silovanja dođe do porođaja, moguća je pojava porođajnih psihoza, koje se javljaju kod majke za vreme i posle trudnoće. U takvim slučajevima moguće je stanje krajnje anksioznosti i fizičkog zamora, a žrtva može i da izvrši krivično delo ubistva deteta pri porođaju, a eventualno i krađe i druge delikte. Izvesne psihoze trovanjem mogu takođe biti posledice krivičnog dela. Kada znamo da su i funkcionalne psihoze, kao i neuroze, neki put isprovocirane i potencirane spoljnim uticajima, nije nam teško da zaključimo da razna krivična dela, uključujući i ona protiv imovine, mogu kod žrtve ili njoj bliskih osoba da izazovu ovakve psihičke bolesti i poremećaje.

Kada duševno obolenje žrtve nastane kao posledica krivičnog dela, tada učinilac krivičnog dela ponekad baš takvom posledicom uspeva da oteža dokazivanje svoga zločina, a žrtve, koje i inače teško dolaze do svojih prava, sad kao duševno obolele još teže će ostvariti ta prava. Interakcija između zločinca i njegove žrtve, koja obično postoji pre ili tokom izvršenja krivičnog dela, sada se može proširiti i na druga lica tako što sadašnja žrtva ili postaje budući prestupnik i napadač ili pada na teret drugih lica uvučenih tako u njenu nezgodu. Pošto smo u vezi sa ranijim izlaganjima prihvatili da kod pojedinih mentalnih bolesnika postoji tendencija da budu žrtve krivičnih dela, ovde možemo da dodamo da onda duševna bolest i poremećaj izazvana tuđim krivičnim delom, mogu kod žrtve da stvore tendenciju da ponovo bude žrtva nekog krivičnog dela.

Peta grupa problema kojom ćemo se ovde još pozabaviti, odnosi se na zaštitu duševnih bolesnika od krivičnih dela, na ostvarivanje prava duševno obolele žrtve, kao i na pomoć koja joj se može pružiti. Zaštita duševnih bolesnika od krivičnih dela počinje sa dobro organizovanim socijalnim službama i starateljstvom nad duševno obolelim odnosno poslovno nesposobnim licima. Staralac bi bio taj koji bi bio dužan i koji bi imao izvesnih mogućnosti da zaštitu imovinu i ličnost duševnog bolesnika. On takođe ima i izvesnu vlast nad staranikom koja mu omogućava da ponekad zaštitu ili spreči duševnog bolesnika da ovaj usled svoje nesposobnosti rasuđivanja i odlučivanja postane žrtva krivičnog dela. Ali postoje i slučajevi kada staraoci, zloupotrebom svoje funkcije, vrše krivična dela na štetu svojih duševno bolesnih staranika. Da bi se to sprečilo potrebna je starateljska služba koja je u celini dobro organizovana i gde postoji odgovarajuća kontrola nad radom staratelja. Zaštita duševnih bolesnika od krivičnih dela ipak se ne iscrpljuje samo dobro organizovanim starateljstvom, nego toj zaštiti doprinose i razni drugi oblici pomoći duševnom bolesniku, koji se odnose ne samo na medicinsku pomoć nego i na pomoć u pogledu materijalnih, stambenih, higijenskih, vaspitno-obrazovnih, porodičnih i drugih uslova života. Pravna odnosno krivično pravna zaštita duševnih bolesnika od krivičnih dela postoji uglavnom utoliko što se

izvršenje krivičnog dela nad takvom žrtvom, ukoliko ne predstavlja posebno krivično delo, može smatrati za otežavajuću okolnost.

Prava duševno obolele žrtve po pravilu se teže ostvaruju nego prava ostalih žrtava. Ovo logično proizilazi iz nesposobnosti ovakve žrtve da sama ostvaruje svoja prava, a naročito da dobije odgovarajuće obeštećenje. Zato o njihovom ostvarivanju treba da se staraju odgovarajući staratelji i starateljske službe. Oni pri tome treba da nailaze na pomoć drugih organa i institucija, kao što su organi unutrašnjih poslova, sudovi, tužilaštva, opštinske službe, društvene organizacije i dr., kojima je jasno postojanje nesposobnosti duševno obolele žrtve da se sama zaštiti. Kada se pak radi o duševnoj bolesti kao posledici krivičnog dela, tada bi bilo nužno da sudska praksa a možda i zakonodavstvo teže usavršavanju kriterijuma i načina za naknadu ovakve vrste štete.

Na kraju ćemo se još zapitati kakva se pomoć može pružiti duševno oboleloj žrtvi krivičnog dela? To je pre svega sva ona pomoć koju društvo uopšte pruža duševnim bolesnicima. Posle vekova zlostavljanja i nerazumevanja duševni bolesnici sada najzad bivaju posmatrani kao bolesnici. A bolesnicima treba pomoći bilo da jesu ili da nisu žrtve krivičnih dela. Treba ih lečiti i pružiti im uslove za egzistenciju. Dalje, ona pomoć koja se uopšte ukazuje žrtvama krivičnih dela sleduje i duševno obolelim žrtvama. One, kao i sve druge žrtve krivičnih dela, treba da dobiju naknadu pretrpljene štete, da budu zaštićene od daljih povreda i ugrožavanja, a takođe i da im se pomogne da se izbave iz nekih posebno teških situacija u koje mogu biti dovedene krivičnim delom. Pomoć se može ostvarivati zadovoljavanjem pravnih, finansijskih, socijalnih, afektivnih i drugih potreba. Posebna pomoć duševno obolelim žrtvama krivičnih dela može biti veoma raznolika, kao što mogu biti raznolika dela koja se čine prema ovoj kategoriji žrtava i kao što mogu biti raznolike i posledice tih dela.

Sve dalje upoznavanje i poboljšavanje položaja duševnih bolesnika uopšte, kao i savremeni razvoj viktimoloških studija, pomagaće da se iznalaze nove i šire forme pomoći duševno obolelim žrtvama krivičnih dela.

LITERATURA

Šeparović dr Zvonimir: Viktimologija — nov pristup v društvenih znanostih. Revija za kriminalistiko in kriminologijo, 4, 24, 1973, str. 293—299.

Carić dr Ante: Prvi mednarodni simpozij o viktimologiji, Jeruzalem, Izrael 2—9. IX 1973. Revija za kriminalistiko in kriminologijo 4, 24, 1973, str. 341—345.

Šeparović dr Zvonimir: Drugi internacionalni viktimološki simpozijum (Boston 5—11 septembar 1976). Jugoslovenska revija za kriminologiju i krivično pravo br. 3/76, str. 421—428.

Krstić dr Božidar: Žrtva i njen doprinos u realizaciji shizofrenog homicidijuma. Zbornik radova PF u Nišu, str. 273—282, Niš 1976.

Inglis i Inglis: Obuhvatni rečnik psiholoških i psihoanalitičkih pojmova. Savremena administracija, Beograd 1972., str. 620.

LES PERSONNES ATTEINTES DE MALADIE MENTALE EN TANT
QUE VICTIMES DES DELITS CRIMINELS

R é s u m é

L'auteur considère qu'il faut parler des personnes atteintes de maladie mentale en tant que victimes des délits criminels en présentant deux groupes de problèmes. Un de ces groupes se rapporte à la condition des personnes atteintes de maladie mentale en général. Cette condition s'est améliorée au cours des dernières décennies, mais les personnes atteintes de maladie mentale ne disposent ni de la capacité ni de la force et de l'influence par lesquelles elles amélioreraient leur condition dans l'avenir. L'exemple de la situation dans laquelle la condition de la personne atteinte de maladie mentale devrait être améliorée existe quand la personne atteinte de maladie mentale apparaît comme victime du délit criminel.

Le deuxième groupe de problèmes se rapporte aux victimes des délits criminels en général. La condition de ces personnes de même n'est pas satisfaisante.

Il est évident que dans ce cas ni la condition des personnes atteintes de maladie mentale et surtout lorsqu'elles apparaissent comme victimes des délits criminels ne peut être satisfaisante et l'auteur a traité ce sujet dans cinq points. Le premier se rapporte à la tendance des personnes atteintes de maladie mentale de devenir victimes des délits criminels. Le deuxième à l'interaction entre le criminel et sa victime, quand la maladie mentale de la victime peut influencer sur les comportements de l'auteur du délit. Le troisième sont les problèmes de la responsabilité pour sa propre immolation, quand la personne atteinte de maladie mentale qui est généralement incapable de discernement devient responsable pour autant que par sa conduite elle diminue la responsabilité de l'auteur du délit criminel. Quatrièmement: la maladie mentale de la victime peut être la conséquence du délit criminel. Cinquièmement sont les questions en relation avec la protection des personnes atteintes de maladie mentale par les délits criminels, par la réalisation des droits de la victime atteinte de maladie mentale, ainsi qu'avec l'aide qu'on peut assurer à une telle victime.